

Aristotel : Nikomahova etika Prijateljstvo

Osma knjiga v delu Nikomahova etika govori o prijateljstvu in ljubezni. V delu opisuje idealne in manj idealne vrste razmerij med ljudmi.

»Prijateljstvo je neka vrlina, oziroma je v tesni zvezi z vrlino; poleg tega je za življenje neogibno potrebno.« (Izbor filozofskih besedil, zbral: J. Žlahtič, str. 75)

Tak smisel vidi v prijateljstvu Aristotel. Težko bi bilo povedati, ali se je motil, ali je imel prav. Verjetno bi bila vsaka sodba o tem neutemeljena in preveč povezana z osebnimi izkušnjami.

Poznamo več vrst prijateljev in ljubezni. Verjetno obstaja za vsako prijateljstvo različno vrednotenje (vrednotenje v smislu, kakšno je slednje). V ljubezni pa je po Aristotelu prav tako. Vendar pa je ljubezen verjetno »preprostejša«.

Kot pravo prijateljstvo je Aristotel definiral prijateljstvo, ki temelji na dobrem. Nadaljuje z mislimi, da bi bilo za ljubezen potrebno dobro in prijateljstvo. Torej pove, da je smoter ljubezni slednje. Vendar pa tu pozabi strast oziroma kasneje celo zatrdi, da mladi v svojem bistvu še niso zreli za ljubezen. Po njegovem mlade vodi strast in se zato prehitro ohladijo. Pravi, da lahko celo preko enega samega dneva. Vendar tu po mojem mnenju pozablja, da lahko strast vodi tudi starejše. Tudi to, da s strastjo pri mladih in starih ni nič narobe, je potrebno povedati. Po mojem mnenju je strast celo nujna, najnujnejša za lepo življenje. Poleg tega pa je strast (v svojem bistvu neke vrste nagon) vzvod za nadaljevanje naše civilizacije.

»Ljubezen je podobna strasti, prijateljstvo je podobno zadržanju. Ljubezen je namreč mogoče čutiti tudi do neživih predmetov, vzajemna ljubezen pa je možna le na temelju hotene, in odločitev je odvisna od zadržanja.« (Izbor filozofskih besedil, zbral: J. Žlahtič, str. 80)

Tukaj se Aristotel zopet loti strasti in prijateljstva. Če tu najprej bežno pogledamo citat, vidimo, da nam hoče Aristotel predstaviti, da lahko ljubimo predmete in da ljubezni med ljudmi ni. Zakaj bi to zapisal? Je imel mogoče nesrečo v ljubezni, mu nihče ni vračal ljubezni? Seveda se strinjam, da je možna ljubezen do neživih predmetov, vendar ne strast. Strast je po mojem mnenju mehanizem, ki se nam sproži in nam pomaga iskati prijatelje (po naravnih zakonitostih predvsem za iskanje prijateljev nasprotnega spola). Možno je da, npr. nekdo zelo ljubi dejavnost, s katero se ukvarja, in čuti do te dejavnosti strast (taka strast bi bila sicer popolnoma umišljena), vendar pa ne verjamem, da bi isti osebek čutil strast do orodja, s katerim opravlja svojo dejavnost. Hkrati Aristotel pove, da je zadržanje ključ do ljubezni. Vendar pa, pred čem naj bi se pa zadržali? (Pa naj vprašanje zveni še tako »gostilniško«!) Tukaj bi lahko razpredal še ure in ure, toda glede tega nikoli ne bi našel odgovora, zakaj je Aristotel zgoraj navedeno zapisal.

»Človek, ki ljubi svojega prijatelja, ljubi v njem to, kar je njemu samemu neka vrednota.« (Izbor filozofskih besedil, zbral: J. Žlahtič, str. 80)

Tu se zopet mudimo pri ljubezni. Torej nam Aristotel razlaga dve različni pojmovanji prijateljstva. Po prvem naj bi se privlačila predvsem nasprotja, po drugem pa enakosti. Torej, katero je optimalnejše? Verjetno bi bila najidealnejša kombinacija obeh. Le tako bi bilo možno vzpostaviti primeren odnos med oseboma. Najverjetneje je to tudi najpogostejša oblika kompromisa (vendar le teoretično mogoča). Tudi prevelika nasprotja ne bi dala dobrih rezultatov, saj bi bilo čustvovanje (kakršnokoli že) prenapeto in bi vodilo v afekte. V fazi afektov pa ljudje počnejo predvsem slabe stvari. Tudi predobro ujemanje oseb ne bi dalo želenih rezultatov, saj bi privedlo do prezasičenosti odnosa (predvsem v smislu dolgotrajnosti).

Samo dolgočasje pa tudi lahko pripelje ljudi do najrazličnejših dejanj (v obeh primerih deviantnih).

Aristotel tudi pove, definira, kakšna so lahko prijateljstva. Od prijateljstev iz koristoljubja (sem prišteva tudi gostilniška prijateljstva), do prijateljstev zaradi dobrega in prijetnega. Pomembno je zavedanje, da človek ne more biti z vsemi prijatelji iz smotra prijetnega, saj človek ne more imeti toliko prijateljev. Pa tudi to bi bilo popolnoma nemogoče, saj smo ljudje preveč različni.

Torej lahko ugotovim, da moja teza drži le v prvem delu, ki govori o prijateljstvu. V drugem delu pa le delno, saj ljubezen nikakor ni preprosta.

Verjetno je tudi zaradi te nepreprostosti pravih ljubezni zelo malo. Po nekaterih teorijah srečamo le eno pravo ljubezen (sam sodim take teorije za že preveč klišejske). Te teorije se nam v zadnjem času ponujajo na vsakem koraku. Predvsem pa služijo oglaševalcem kot sredstvo za povečanje prodaje izdelkov. Na tem področju je še slabše s strastjo. Slednja pa nam dejansko že prodaja vsak proizvod. Ta »prodajana« strast pa nam ustvarja občutek ljubezni do kakšnega predmeta. Kot sem že poudaril, je to le umišljen občutek.

Torej v svetu, v katerem se strast prodaja in prijateljstvo izkorišča....Kakšna je ljubezen v tem svetu? Pravzaprav ne preveč preprosta! Samo, da je prava in spontana. Vse to pišem, ker sem še mlad in še uspevam verjeti v bistvo ljubezni. Tako prave kot strastne ljubezni!